نشریه مطالعات آموزشی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارتش
سال دوم، شماره اول، نیمسال اول تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲
حیطه ارزشیابی و اثربخشی آموزشی

طراحی و اجرای لاگ بوک بر میزان رضایت‌مندی دانشجویان از نحوه‌ی ارزشیابی و یادگیری آنان در کارورزی اعصاب و روان

مریم عزیزی[1]، فریال خمسه

محل اجرای فرایند: دانشکده پرستاری
نام دانشگاه: دانشگاه علوم پزشکی ارتش ج.ا.ا
گروه فرایندی: دانشجویان پرستاری
تاریخ اجرا (مدت اجرای فرایند): نیمسال اول تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲

مقدمه و بیان مسئله: (بیان اهمیت، ضرورت و کاربرد انجام فرایند بر اساس نیازسنجی‌های انجام شده)

پرستاران بزرگترین گروه کارکنان ارائه دهنده خدمات سلامت را تشکیل می‌دهند که می‌توانند تأثیر مستقیم بر وضعیت سلامتی بیماران داشته باشند. این در صورتی امکان‌پذیر است که مهارت بالینی همراه با بینش لازم برای انجام مراقبت‌های مورد نیاز را دارا باشند.

با توجه به نقش مهم گروه پرستاری به عنوان عضوی مؤثر در ارائه خدمات و تاکید بر آموزش این گروه لزوم وجود نظام منظم علمی و حرفه‌ای از جمله دانشگاه به عنوان بستر واقعی تربیت نیروی انسانی غیر قابل انکار است. دانشجویان به منظورداشتن حداکثر کارایی در کلاس‌های نظری، اطلاعات ودانش مورد نیاز را کسب نموده و از طریق تمرین و تجربه در محیط‌های بالینی توانمندی لازم را احراز می‌کنند.

تدریس بالینی از مهمترین بخش‌های فرآیند آموزش است، زیرا بخش اعظم یادگیری‌های حرفه‌ای در بالین تکمیل می‌گردد. بیش از پنجاه درصد وقت دانشجویان پرستاری بر بالین سپری می‌شود و نقش بسیار مهمی در شکل گیری و یادگیری ارزش‌ها و هنجارها و نگرش‌های حرفه‌ای ایشان دارد. حتی برخی از صاحب نظران، تدریس بالینی را جزء مهمترین مولفه‌های آموزش حرفه‌ای می‌دانند.

در ایران آموزش پرستاری در مقطع کارشناسی زمینه ساز تربیت پرستار حرفه‌ای است که به عنوان یک پرستار عمومی بتواند بررسی و شناخت وضعیت سلامت، ارائه خدمات و هماهنگی مراقبت‌ها را در عرصه‌های مختلف عهده دار شود. یافته‌های برخی مطالعات در ایران میزان دستیابی دانشجویان پرستاری به صلاحیت بالینی را متوسط وضعیف گزارش می‌کند. تجارب عینی برخی دانش‌آموختگان پرستاری، عدم آمادگی آنها را برای ورود به محیط کار نشان داده است.

مطالعات انجام شده در کشورهای خارجی در دهه ۹۰ نیز بر عدم کفایت مهارت‌های مورد نیاز کسب شده در بالین دلالت می‌کند.از طرفی نظام آموزش پرستاری به دلیل ارتباط نزدیکی که با سلامت مردم دارد از اهمیت خاصی برخوردار است و ضروری است آموزش پرستاری به سمت ارزیابی کیفیت، حرکت کند. تحقیقات نشان می‌دهد روند ارزشیابی دانشجویان دربخش بالینی اغلب توأم با نارضایتی است، در

۱ـ آدرس الکترونیک: m.azizi_411@yahoo.com

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-20]

مطالعه‌ای این رقم ۷۷ درصد و در مطالعه‌ای دیگر این میزان ۵۱ درصد گزارش شده است.

برخی مشکلات مطرح شده در این زمینه شامل عدم ثبات ابزارهای به کار گرفته شده از سالی به سال دیگر و از دوره‌ای به دوره دیگر، ناهماهنگی در فرآیند ارزشیابی به وسیله مربیان بالینی و عدم وجود چارچوبی مناسب برای نشان دادن پیشرفت دانشجویان است.

امینی وهمکاران نیز می‌نویسند؛ارزشیابی کار بالینی درپرستاری غالباً با مشکلاتی روبرو بوده، از جمله این که روش‌های موجود اعتبار چندانی در ارزشیابی عملکرد دانشجویان ندارند و اکثر دانشجویان پرستاری بر این باورند که ارزشیابی بالینی قادر به تشخیص میزان آگاهی‌های نظری و عملی آنها نیست.هم چنین برخی دانشجویان نیز معتقدند که ابزارهای ارزشیابی، توجه چندانی به مهارت‌های عملکردی دانشجویان ندارند.

لیکن بسیاری از روشهای مرسوم ارزشیابی بالینی، قادر به سنجش دانشجویان در محیط‌های بالینی نمی‌باشند و تنها اطلاعات محدودی را ارزیابی می‌کند در حالی که در آموزش بالینی کسب توانمندی لازم در مواجهه با بیمار، بیماری وچگونگی اداره آن، ضرورت‌هایی اساسی است.

روش‌های ارزیابی مهارت‌های بالینی شامل موارد متعددی است. یکی از روش‌های ارزشیابی جهت ثبت فعالیت‌های دانشجویان در محیط یادگیری لاگ بوک است که سبب ارائه‌ی بازخورد به دانشجو و مربی می‌شود و به دانشجویان در تمرکز روی اهداف مهمی که باید در طول دوره‌ی کارورزی به آن دست یابند کمک می‌کند.

دردفترچه‌ثبت‌مهارت‌های‌عملکردی،مهارت‌هاوتوانایی‌هایی که دانشجو باید کسب کند در یک دفترچه نوشته می‌شود و در اختیار دا نشجو قرار می‌گیرد که او پس از انجام هر یک از وظایف، با ذکر تاریخ و نحوه مشارکت خویش، اطلاعات را ثبت می‌کند و مربی درقسمتی از دفترچه انجام و نحوه مشارکت دانشجو را با امضا تأیید یا تعدیل می‌کند.

بدین ترتیب، با ثبت وقایع، از فراموشکاری اجتناب و از اعمال نظر مربی و سوء تعبیر دانشجو جلوگیری می‌گرد د. از طرفی، چون فعالیت‌ها در طول ترم مرتبا تکرار می‌شود، امکان گزارش پیشرفت مهارت نیز وجود دارد.

با توجه به استفاده از روش چک لیست دردوره‌های قبلی و عدم استفاده از شیوه‌ی ارزشیابی لاگ بوک در کارورزی بخش اعصاب و روان لذا بر آن شدیم تا میزان رضایت مندی دانشجویان از ارزشیابی و نحوه‌ی یادگیری آنان را با استفاده از روش لاگ بوک بسنجیم تا شاید بتوان گامی موثر در جهت ارتقای آموزش بالینی پرستاری برداشت.

هدف کلی

طراحی و اجرای لاگ بوک بر میزان رضایت مندی دانشجویان از نحوه‌ی ارزشیابی و یادگیری آنان در کارورزی اعصاب و روان

اهداف اختصاصی

- تعیین تاثیر طراحی و اجرای لاگ بوک بر میزان رضایت مندی دانشجویان از نحوه‌ی ارزشیابی در کارورزی اعصاب و روان
- تعیین تاثیر طراحی و اجرای لاگ بوک بر میزان ر ضایت مندی دانشجویان از نحوه‌ی یادگیری آنان در کارورزی اعصاب و روان
- مقایسه تاثیر لاگ بوک با چک لیست بر میزان رضایت مندی دانشجویان از نحوه‌ی یادگیری آنان در کارورزی اعصاب و روان
- مقایسه تاثیر لاگ بوک با چک لیست بر میزان رضایت مندی دانشجویان از نحوه‌ی ارزشیابی آنان در کارورزی اعصاب و روان

روش اجرا

در این فرایند، تاثیر طراحی و اجرای لاگ بوک بر میزان

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-20]

رضایت‌مندی دانشجویان از نحوه‌ی ارزشیابی و یادگیری آنان در کارورزی اعصاب و روان بررسی می‌شود.

در این فرایند تعداد ۲۵ دانشجوی پرستاری که در حال سپری کردن واحد عملی کارورزی اعصاب و روان در بیمارستان ۵۰۵ و بخش اعصاب و روان بیمارستان بعثت بودند، در مطالعه شرکت داده شدند. ابزار گردآوری داده‌ها چک لیست و لاگ بوک و فرم نظر سنجی پژوهشگر ساخته می‌باشدپرسش نامه بر اساس مطالعه پژوهش‌های مشابه و یا آموزش‌های داده شده در طول کارورزی و با بهره گیری از دانش اعضای عیات علمی دانشکده پرستاری آجا طراحی شده است.

به منظور بررسی اعتبار پرسش نامه حداقل از ۱۰ نفر از متخصصین نظرخواهی شد برای بررسی پایایی پرسش نامه‌ها از روش آزمون آلفا کرونباخ (بیشتراز ۰/۷) استفاده شد. این طرح در دو مرحله‌ی زمانی و با دو ابزار جداگانه (چک لیست و لاگ بوک) بر روی یک گروه از دانشجویان پرستاری که کارورزی اعصاب و روان دارند اجرا می‌شود، سپس میزان رضایت مندی دانشجویان از دو روش مقایسه و نتایج به مسئولین ارائه خواهدشد.

نتایج: پیامدهای اجرا و محصول یا بروندادهای فرایند

در این فرایند با طراحی ابزاری ثابت و استاندارد جهت ارزیابی دانشجویان، از ارزشیابی سلیقه‌ای و تک جهته جلوگیری به عمل خواهد آمد، اهداف آموزشی از قبل تعیین شده و ارزشیابی در راستای آن صورت می‌گیرد. کارآموزی به صورت هدفمند وبا بهره‌وری بالاتری به اجرا در خواهد آمد و از اتلاف وقت و پرداختن به موارد کم اهمیت اجتناب شده. در روش لاگ بوک، باثبت وقایع، از فراموشکاری اجتناب و از اعمال نظر مربی و سوءتعبیردانشجو جلوگیری می‌گردد. از طرفی، چون فعالیت هادرطول ترم مرتبا تکرار می‌شود، امکان گزارش پیشرفت مهارت نیز وجود دارد.

سطح اثرگذاری (دانشگاه، کشوری، بین المللی)

نظام پرستاری نیروهای مسلح

انطباق سیاست‌های بالا دستی (فرایند تا چه حد کشور را با هدف مرجعیت علمی در منطقه نزدیک می‌کند)

اجرای فرایند حاضرو تعیین نیازهای آموزشی دانشجویان، ابزاری ثابت جهت ارزشیابی مهارت‌های علمی و عملکردی دانشجویان در اختیار مربیان و دانشجویان قرار می‌دهد.

در حال حاضر آموزش پرستاری درمقطع کارشناسی زمینه‌ساز تربیت پرستارحرفه‌ای است اما متاسفانه میزان دستیابی دانشجویان پرستاری به صلاحیت بالینی متوسط تا ضعیف گزارش شده است. یافته‌های این فرایند منبعی برای باز آموزی موثر دانشجویان و کسب آگاهی از نقاط قوت و ضعف خود و آماده نمودن آنان در جهت ورود به دنیای بالین را می‌دهد.

نتیجه گیری شامل چالش‌ها و مشکلات اجرایی فرایند

در این فرایند تعداد نمونه‌ها محدود بود و زمان کارورزی دانشجویان نیز کافی نبود و امکانات آموزشی دو بیمارستان (۵۰۵ و بعثت) کاملا با یکدیگر متفاوت بود. همچنین امکانات بخش اعصاب زنان و مردان نیز با هم متفاوت بود. و همکاری پرسنل برای نظر خواهی و انجام فرآیند نیز با هم متفاوت بود.

تائیدیه‌های مربوطه و ارزشیابی فرایند

بدیهی است که پس از اجرای این برنامه میزان دستیابی به اهداف طرح می‌بایست به طوردوره ا ی مورد ارزیابی قرار گیرد، پس از تجزیه و تحلیل نیمی از داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی تاکنون میانگین رضایت مندی دانشجویان از لاگ بوک ۵۸/۵٪ بود.پایین‌ترین نمره رضایت مندی مربوط به حیطه‌ی علاقمندی و بالاترین نمره مربوط به حیطه‌ی مطابقت با اهداف آموزشی بود. از آنجایی که دوره‌ی کارآموزی تمامی

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-20]

دانشجویان به پایان نرسیده است تجزیه و تحلیل تمامی دادها به بعد موکول خواهد شد.

قابلیت تعمیم و اجرا در سایر مراکز آموزشی

سایر دانشگاه‌ها در سراسر کشور می‌توانند از نتایج این مطالعه بهره ببرند.

استمرار (استمرار اجرای فرایند در برنامه‌های جاری آموزشی)

با طراحی لاگ بوک مناسب جهت کارورزی اعصاب و روان، اهداف کارورزی برای دانشجو و مربی واضح و روشن خواهد شد و برنامه‌ها یآموزشی بر آن مبنا عملیاتی شده وبا تعیین دورهای نیازها ی جدید می‌توان برنامه‌ها وقوانین را بازنگری کرد.

[Downloaded from nama.ajaums.ac.ir on 2026-11-20]